

**Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens beretning —
Beretning om konkurrencepolitikken 2008**

KOM(2009) 374 endelig

(2011/C 44/24)

Ordfører: **Arno METZLER**

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 23. juli 2009 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

Beretning fra Kommissionen – Beretning om konkurrencepolitikken 2008

KOM(2009) 374 endelig.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, der vedtog sin udtalelse den 15. juni 2010.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 464. plenarforsamling den 14.-15. juli 2010, mødet den 14. juli 2010, følgende udtalelse med 111 stemmer for, 1 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU glæder sig over, at Kommissionen for første gang i et kapitel for sig har behandlet forbrugerproblematikken i forbindelse med kartelbekæmpelsen. Udvalget minder om, at det stadig udestår at gennemfører kollektive søgsmål. Det bør dog ligeledes understreges, hvilken virkning og betydning konkurrence- og kartelreglerne har på andre områder inden for det europæiske civilsamtand og erhvervsliv. Dette emne bør behandles i fremtidige beretninger.

1.2 EØSU glæder sig over og støtter Kommissions bestræbelser på i forbindelse med tilbagebetalingen af statsstøtte og statsgarantier at tage hensyn til genoprettelsen og gennemførelsen af lige konkurrencebetingelser for det europæiske marked. EØSU er overbevist om, at dette er afgørende for den europæiske konkurrencelovgivnings troværdighed.

1.3 EØSU opmuntrer Kommissionen til at yde en større indsats for at gøre Europas borgere opmærksomme på netop disse aspekter af indsatsen gennem en styrket kommunikation.

1.4 EØSU anmoder Kommissionen om at forklare, om og i hvor høj grad den vil ændre de eksisterende regler og retningslinjer som følge af de erfaringer man har samlet i forbindelse med den statsstøtte til finans- og realøkonomien, der blev nødvendig som følge af krisen. Herved håber udvalget at kunne få et indblik i, hvordan Kommissionen vil forholde sig med hensyn til et fremtidigt behov for statsstøtte til systemrelevante industrier (bilindustrien mm.)

Ved konkurrencespørgsmål bør der ligeledes tages hensyn til globaliseringens vilkår og udfordringer.

1.5 EØSU understreger sit udsagn fra udtalelsen om beretningen 2007, der går på at Kommissionen bør rette opmærksomheden mod betydningen af social dumping, manglende overholdelse af arbejdsmiljøbestemmelser m.m. og aflægge rapport om resultaterne heraf. Dette bør i særlig grad gælde for transportområdet.

2. Indholdet i konkurrenceberetningen for 2008

2.1 Kommissionens beretning har i 2008 særligt fokus på karteller og forbrugerbeskyttelse. Kommissionen har brugt eksemplet med banankartellet og bilglaskartellet (sager i 2008) til at vise, hvordan producentkarteller har en negativ indvirkning på forbrugeren og den pris, forbrugeren skal betale, men også på branchers innovationskraft.

Kommissionen har påvist, at samarbejdsordningens instrumenter virker. Etableringen af en mulighed for at tage højde for samarbejdsvilje ved afsløringen af karteller og lade dette være en formildende omstændighed ved idømmelsen af bøder har en positiv indvirkning på Kommissionens arbejde og resultater. Kommissionen har redegjort for, hvordan idømmelsen af høje bøder støtter den generelle præventive virkning, som de kartel- og markedsretlige bestemmelser har.

2.2 I 2008 fortsatte Kommissionen sin strenge håndhævelse af lovgivningen mod kartelvirksomhed. Kommissionen pålagde 34 virksomheder bøder på i alt 2 271 mia. EUR i syv kartelsager.

Kommissionen udarbejdede i 2008 et skøn over skaderne. Kommissionen undersøgte i den sammenhæng de 18 karteller, som Kommissionen traf beslutning om i årene 2005-2007. Kommissionen antog en overpris på mellem 5 % og 15 % i forbindelse med karteldeltagernes vareproduktion, og den vurderede, at skaden på økonomien som følge af disse karteller lå i størrelsesordenen 4-11 mia. EUR.

På baggrund af vurderinger fra den britiske konkurrencemyndighed Office of Fair Trading (OFT) vurderes det, at der for hvert kartel, som afsløres, kan være fem karteller, som ikke er iværksat eller måske er opgivet. Denne antagelse tyder på, at der muligvis har været tale om en yderligere besparelse på omkring 60 mia. EUR for forbrugeren ved de 18 kartelbeslutninger i 2005-2007, herunder afskrækkelsesvirkningen.

3. Instrumenter

3.1 Karteller - EF-traktatens artikel 81 og 82

3.1.1 Den 2. april 2008 vedtog Kommissionen hvidbogen om erstatningssøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler. Dette var på grund af instrumentet til individuelt søgsmål mod overtrædere af kartel- og monopolreglerne et meget omdiskuteret Kommissionsprojekt inden for konkurrencelovgivningen. EØSU har givet sin støtte til indførelsen af et EU-instrument, som harmoniserer visse aspekter af individuelle og kollektive erstatningskrav for tab som følge af overtrædelse af artikel 101 og 102 TEUF.

Endvidere har Kommissionen indført den forenklede procedure til kartelbekæmpelse. Forligspakken, som trådte i kraft den 1. juli 2008, består af en kommissionsforordning og en kommissionsmeddelelse. Dette betyder, at de karteldeltagere, der, efter at sagen er blevet indledt og de har set beviserne, »tilstår«, kan få nedsat deres bøde med 10 %. Dette er en reel forenkling.

3.1.2 Kommissionen udsendte ligeledes i 2008 en vejledning om Kommissionens prioritering i forbindelse med anvendelsen af artikel 82 på virksomheders misbrug af en dominerende stilling gennem ekskluderende adfærd. Her fastsætter Kommissionen de analytiske regler for fastsættelse og vurdering af de skadelige virkninger for forbrugerne, som Kommissionen vil anvende i forbindelse med beslutninger.

3.1.3 I 2008 indledte eller fortsatte Kommissionen desuden revisionen af gruppefritagelsesforordningen for vertikale aftaler, gruppefritagelsesforordningen for motorkøretøjer og gruppefritagelsesforordningen på forsikringsområdet.

3.1.4 Anvendelse af reglerne i sager, der ikke er kartelsager

3.1.4.1 På dette område forbød Kommissionen i 2008 medlemmer af *International Confederation of Societies of Authors and Composers (CISAC)* at opretholde eksklusivitetsklausuler i deres gensidige bilaterale aftaler og således gennemføre nationale afgrænsninger.

3.1.4.2 Kommissionen har ligeledes ydet en indsats inden for misbrug af en dominerende stilling, idet Kommissionen pålagde virksomheden Microsoft en endelig tvangsbøde på 899 mio. EUR. Retssagen på området, der i mellemtiden var iværksat, blev afsluttet i december 2009.

3.2 Statsforanstaltninger: Offentlige virksomheder og/eller virksomheder med særlige eller eksklusive rettigheder

3.2.1 Den europæiske konkurrencepolitik finder i henhold til EF-traktatens artikel 86 også anvendelse på den offentlige sektor.

I denne sammenhæng traf Kommissionen beslutninger vedrørende postmonopolet og energisektoren.

3.3 Kontrol med markedskoncentrationer og overvågning af tilsagn

3.3.1 Meddelelse om tilsagn

Kommissionen vedtog i oktober 2008 en ny meddelelse om tilsagn og en gennemførelsesforordning på dette område. Begge har til formål at gøre forbrugerbeskyttelsen i denne sektor bedre og mere synlig gennem sænkede priser, f.eks. ved hjælp af strengere oplysningskrav og en systematisering af de oplysninger, et produkt skal medgives.

3.3.2 Håndhævelse af reglerne

Derudover har Kommissionen redegjort for, hvilke midler og foranstaltninger der er blevet iværksat med henblik på beskyttelse af forbrugerne. Anmeldelsen af fusioner og samarbejdsformer fortsatte på et rekordhøjt niveau i 2008, idet i alt 347 transaktioner blev anmeldt til Kommissionen. Kommissionen vedtog i alt 340 endelige beslutninger.

3.4 Statsstøttekontrol og udformning af konkurrencepolitikens regler

3.4.1 På dette område noterede Kommissionen i 2008 det største behov for forandringer. I forbindelse med finanskrisen arbejdede Kommissionen på en videre gennemførelse af handlingsplanen for statsstøtte. Der blev offentliggjort tre meddelelser om støttepolitikens rolle i forbindelse med krisehåndteringen og genopretningsprocessen.

3.4.2 Kommissionen vedtog som varslet en handlingsplan for den almene gruppefritagelsesforordning i forbindelse med den almene udarbejdelse af bestemmelser inden for konkurrencepolitikken.

3.4.3 Meddelelser om statsstøtte i form af garantier (EUT C 155 af 20.6.2008 og EUT C 244 af 25.9.2008) viser, hvordan støtteelementerne i en garanti beregnes, og fastsætter forenklede regler for SMV.

3.4.4 Kommissionen fortsatte i 2008 sit arbejde med at forbedre håndhævelsen af og kontrollen med statsstøttebeslutninger. Kommissionen søgte på grundlag af meddelelser om gennemførelse af tilbagesøgningsbeslutninger og den virksomme håndhævelse heraf at tydeliggøre, at Kommissionen er villig og i stand til at begrænse støttens virkninger.

Som anført i handlingsplanen på statsstøtteområdet indledte Kommissionen fem søgsmål i henhold til EF-traktatens artikel 88, stk. 2, og otte søgsmål i henhold til EF-traktatens artikel 228, stk. 2, mod medlemsstater, der ikke havde efterkommet beslutninger om tilbagesøgning i tilstrækkelig grad.

3.4.5 Resultattavlen for statsstøtte i 2008 viser, at EU-medlemsstaterne følger Kommissionens ønske om, at statsstøtten skal anvendes mere målrettet. Medlemsstaterne ydede således i 2007 80 % af deres støtte til horisontale formål.

3.4.6 I forbindelse med rammebestemmelserne for forskning, udvikling og innovation beskæftigede Generaldirektoratet for Konkurrence sig med statsstøtte (88 sager).

Hvad angår risikokapitalfinansiering til SMV godkendte Kommissionen 18 risikokapitalordninger i henhold til retningslinjerne for statsstøtte til risikokapitalinvesteringer.

4. Udviklingen i enkelte sektorer

4.1 Energi og miljø

Koncentrationen på energiområdet og miljøpolitiske aspekter af klimaændringerne med henblik på fremme af energiproduktionens omstilling til CO₂-venlige processer var genstand for Kommissionens betragtninger. Den 10. oktober vedtog Rådet (energi) kompromisforslag.

Kartellundersøgelserne på dette område fokuserer på ekskluderende adfærd, udnyttende misbrug og hemmeligt samarbejde. Navnlig videreformidlingen til energiudbydere, der er nye, er gang på gang genstand for procedurer i næsten alle EU-medlemsstater.

4.2 Finansielle tjenesteydelser

4.2.1 Støtten til finansmarkederne medførte i 2008 betydelige indgreb i konkurrencen i sektoren for finansielle tjenesteydelser.

Kommissionens og medlemsstaternes statsstøttekontrol skal her sikres.

4.2.2 Kommissionen har udarbejdet retningslinjer for statslige indgreb. I mellemtiden har Kommissionen beskæftiget sig med passende foranstaltninger inden for rekapitalisering af pengeinstitutter og truffet et minimum af sikkerhedsforanstaltninger mod uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger. På baggrund af disse bestemmelser er der godkendt konkrete foranstaltninger omfattende garantiordninger, individuel støtte og likviditetsstøtte til over 16 af Det Europæiske Fællesskabs lande og en lang række institutter i disse lande.

4.2.3 Kommissionen handlede efter egen vurdering hurtigt for at genoprette markedernes tillid.

4.2.4 Disse foranstaltninger viste, at konkurrencelovgivning er et vigtigt redskab til krisehåndtering.

4.3 Realøkonomiske redskaber

4.3.1 Kommissionen har tilladt statsstøtte, garantier for lån, rentelette lån og støtte i form af risikokapital for de realøkonomiske virksomheder.

Bevisbyrden for markedssvigt som grundlag for eksportkreditforsikring blev mindsket.

4.4 Elektronisk kommunikation

4.4.1 På dette område arbejdede Kommissionen på overgangen fra de tidligere nationale monopoler til et konkurrencepræget marked. Kommissionens anbefaling fra 2007 har haft en effekt. I 2008 konkluderede de fleste nationale tilsynsmyndigheder, at nationale karakteristika ikke udgør en hindring.

4.4.2 En række store sager kunne afsluttes eller næsten afsluttes på informationsteknologiområdet. Kommissionens beretning behandler både overgangen fra analogt til digitalt tv og ser kritisk på spørgsmålet om statsstøtte til public service radio- og tv-selskaber.

4.5 Transport

4.5.1 Her beretter Kommissionen om foranstaltninger inden for jernbanetransport og kombineret transport og om ikrafttrædelsen af retningslinjerne for statsstøtte til jernbaneselskaber samt fusionskontrol og beslutninger om fremme af jernbanetransport i den kombinerede transport. Kommissionen stiller afslutningen af reformprocessen vedrørende konkurrencereglerne for søtransporten i udsigt. Både her og inden for luftfart er tjenesteydelserne af almindelig økonomisk interesse genstand for særlige aktiviteter.

Her vil man kunne forvente yderligere koncentrationsprocesser.

4.5.2 Der mangler bemærkninger vedrørende overholdelsen af sociale standarder i konkurrencen på transportområdet.

4.6 Medicinalindustrien

4.6.1 Kommissionen kontrollerede denne sektor på baggrund af informationer og henvisninger. Kommissionen kontrollerede navnlig markedsføringen af generiske produkter og kunne overordnet konstatere en tilbagegang i innovationen.

Undersøgelsen omfattede 100 virksomheder og stikprøver af 219 kemiske molekyler.

Kommissionen påpeger, at indførelsen af ét fællesskabspatent og én specialiseret patentdomstol kunne indvirke positivt på denne branches innovationskraft. I henhold til Kommissionens beretning bør procedurerne for godkendelse, prissætning og refusion, der er udformet forskelligt i de enkelte lande, forenkles.

4.7 Fødevarer

4.7.1 Kommissionen har ikke kunnet fastslå en konsolideringstendens inden for fødevarerindustrien og andre forsyningssektorer. Kommissionen har udarbejdet to meddelelser om fødevarerpriser (KOM(2008) 321/F og KOM(2008) 821/F), der bekræfter dette.

5. Kontoret for forbrugerspørgsmål

5.1 Generaldirektoratet for Konkurrence oprettede i 2008 et kontor for forbrugerspørgsmål. Kontoret tilvejebringer oplysninger til bedre markedsforståelse. Til gengæld modtager kontoret oplysninger om markedssvigt. Kontoret for forbrugerspørgsmål gennemførte i samarbejde med forbrugerorganisationerne en række vellykkede høringsprocesser og deltog i debatten med EØSU i forbindelse med udarbejdelsen af initiativudtalelsen om »Økonomisk demokrati i det indre marked« i håb om at fortsætte samarbejdet for at sikre, at konkurrencepolitikken tager hensyn til forbrugerne og civilsamfundets værdier.

6. Det Europæiske Konkurrencenet og de nationale domstole

6.1 Samarbejdet i Det Europæiske Konkurrencenet (ECN) mellem de nationale konkurrencemyndigheder og EU's generaldirektorat er i 2008 forløbet uden problemer og betegnes af Kommissionen som en succes.

6.2 Det samme gælder for ECN's arbejde og samarbejde med domstolene.

7. Internationale aktiviteter

7.1 Kommissionen beretter, at den i 2008 samarbejdede med Kina og Korea. Kommissionen er aktiv inden for OECD og Det Internationale Konkurrencenet.

8. Interinstitutionelt samarbejde

8.1 Generaldirektoratet for Konkurrence fremhæver sit meget gode forhold til Europa-Parlamentet, Rådet og EØSU.

9. EØSU's holdning

9.1 Forbrugerbeskyttelse

9.1.1 Udvalget bifalder, at Generaldirektoratet for Konkurrence har udbygget fokusområdet forbrugerspørgsmål, især i forbindelse med offentliggørelsen af »Hvidbog om erstatningsøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler«, som det støttede. Udvalget beklager dog, at den procedure for anlægelse af erstatningsøgsmål til beskyttelse af forbrugerne, som blev bebudet i hvidbogen, og som EØSU har givet sin støtte til i flere udtalelser, nu over to år efter endnu ikke er blevet indført.

9.1.2 Udvalget mener, at en fokusering på samarbejdet med forbrugerbeskyttelsen – ved fuldstændig videreførelse af disse aktiviteter – ikke må fjerne fokus fra, at konkurrencereglerne også skal omfatte andre områder end forbrugerbeskyttende aspekter, f.eks.:

— sikret adgang til grundlæggende rettigheder og friheder,

— ingen negative konsekvenser for de demokratiske og frie strukturer som følge af den økonomiske magtfaktor (too big to fail),

— ingen system- eller sektordominans,

— beskyttelse af SMV-strukturer.

9.2 Statsstøtte

9.2.1 Udvalget støtter bestræbelserne på at kontrollere medlemsstaternes gennemførelse af tilbagebetalingen af lån og garantier med henblik på at genoprette lige konkurrencevilkår.

9.2.2 EØSU kan ud fra den konkrete beretning vedrørende de enkelte procedurer i forbindelse med etableringen af nye procedurepakker for afslutning af kartelprocedurer ved sammenligning se, at Kommissionen har opnået gode resultater med de nye redskaber. Udvalget mener derfor, at netop procedurereglerne konstant skal tilpasses de skiftende forhold.

9.2.3 På finansområdet vil troværdigheden af den europæiske konkurrencelovgivning blive sat på prøve i løbet af de næste årtier. Genoprettelsen af lige konkurrencevilkår har endnu ikke fundet sted. Kommissionens aktiviteter er her afgørende for de europæiske borgeres tillid til de europæiske institutioner og retsakter.

9.2.4 Kommissionen opfordres i forbindelse med statsstøttekontrollerne og betingelserne herfor til at sikre, at rekapitaliseringen af bankerne fortsat er forbundet med genoprettelsen af velfungerende pengestrømme og kreditgivningsmekanismer. De offentlige budgetter må kun belastes, hvis støttemodtagerne på bæredygtig vis støtter de realøkonomiske målsætninger.

9.3 Kommissionen opfordres til at forklare, om og i hvilket omfang Kommissionens fremgangsmåde med fokus på enkelte sager og hensyntagen til politiske opportuniteter i forbindelse med godkendelsen af statsstøtte til den finansielle sektor skal ses som en fuldstændig opgivelse af de hidtil anvendte principper og bestemmelser, og om og i hvilken grad der for fremtiden også er mulighed for, at der vil komme flere godkendelser i henhold til artikel 107 (2A3) til andre industrier med systemrelevans, f.eks. for arbejdsmarkedet (bilindustrien).

9.4 Tjenesteydelser af almen interesse

9.4.1 Udvalget støtter Kommissionens bestræbelser på at gennemføre forbrugervenlige bestemmelser for tjenesteydelser på områderne elektricitet, gas, telekommunikation og transport.

9.5 Transport

9.5.1 Udvalget støtter Det Europæiske Fællesskabs bestræbelser.

Udvalget har i forbindelse med beretningen for 2007 konkluderet, at overholdelsen af de sociale bestemmelser i denne sektor indeholder et konkurrenceelement.

9.5.2 EØSU kræver, at der til gavn for medarbejderne i transportsektoren skal fokuseres på dette aspekt. Der findes stadig konkurrenceforvridende forskelle i de sociale standarder inden for den europæiske transportsektor. Udvalget mener, at Kommissionen i denne sammenhæng bør gribe mere konsekvent ind over for medlemsstaterne.

9.6 Elektronisk kommunikation og medier

9.6.1 EØSU mener, at såvel forbrugerinteresser som civilsamfundets demokratiske interesser, gennemsligtighedsinteresser og meningsfrihedsinteresser er berørt.

Således skal disse interesser i større omfang anses som målsætninger.

9.7 Kontoret for forbrugerspørgsmål

9.7.1 Udvalget glæder sig over oprettelsen og driften af kontoret for forbrugerspørgsmål og støtter Kommissionen i udbygningen heraf.

9.8 Det europæiske net og samarbejdet mellem medlemsstaterne

9.8.1 EØSU fastslår, at Det Europæiske Konkurrencecentret fungerer – både mellem nationale konkurrencemyndigheder og mellem domstole.

9.8.2 EØSU mener, at der endnu ikke tages tilstrækkeligt hensyn til konkurrencereglernes internationale betydning.

9.8.3 EØSU påpegede allerede i sin udtalelse om konkurrenceberetningen for 2007, at aspekterne social dumping, ikke-overholdelse af arbejdstagerbestemmelserne og ikke-overholdelse af miljøbeskyttelsesbestemmelserne er relevante i forhold til de

konkurrenceretlige bestemmelser. Udvalget opfordrede dengang Kommissionen til at undersøge disse aspekter. Dette er ikke sket, og det bør der rettes op på.

9.8.4 EØSU appellerer til Kommissionen om at gennemføre en koordinering af industri- og konkurrencepolitikkerne.

9.9 Konkurrence og globalisering

9.9.1 EØSU er fortalere for at inddrage globaliseringsaspekter, navnlig retningslinjer fra GATT og WTO, i vurderingen af konkurrencerelaterede spørgsmål.

9.9.2 EØSU mener, at spørgsmålet om den konkurrenceforvridende virkning af statejede finansielle holdingselskaber – også uden for EU – mangler at blive behandlet i konkurrenceberetningen for 2008. Endvidere vækker virkningen af opkøbene af europæiske virksomheder gennem andre landes fonde – også uden for EU – og gennemførelsen af statslige strategiske interesser via erhvervelsen af kapitalandele bekymring.

10. Konkurrence og ophavsret

10.1 På dette område bør det diskuteres, hvilken rolle ophavsretten har som konkurrenceelement.

10.2 Fairtrade og Freetrade er kun muligt i begrænset omfang, når der er tale om en krænkelse af ophavsretten. Også konkurrencereglerne er et stærkt våben på dette område, som Kommissionen opfordres til at se nærmere på.

11. Samarbejde med andre europæiske institutioner

11.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg påpeger, at det står til rådighed for et sådant samarbejde.

Bruxelles, den 14. juli 2010

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg